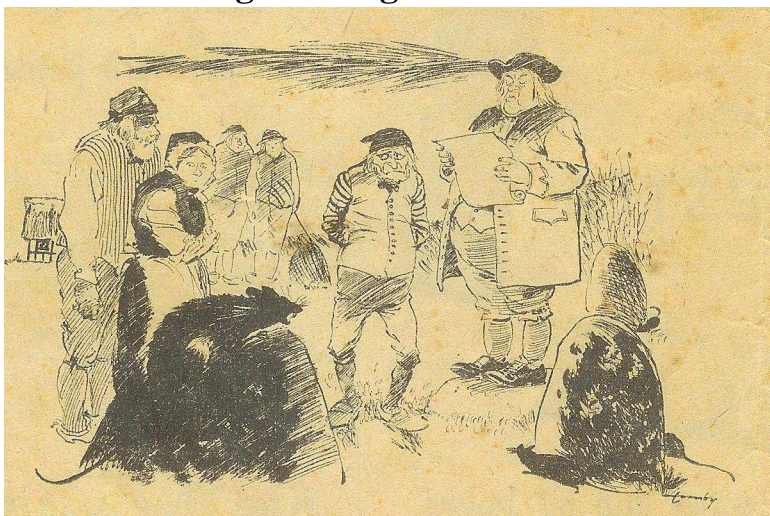


Rotterne Als i gamle dage.



dommersædet.

Efter sædvane beklædte oldermænd

Artiklen ”Rotteprocessen i Als” og den rolle, rotterne dengang spillede som smittebærere, leder tanken tilbage paa gamle dage, da disse skadedyrs tilværelse kunne være næsten katastrofal i by og landsbyer.

Kendt er det, hvordan man i Als greb til et rigtigt molbo-kneb med at anlægge proces imod rotterne og ad denne vej forviste de plagende smaadyr til udjagelse i havet.

Processen blev kun symbolsk. Derimod fortælles der mangt og meget om rottejagt ved hjælp af særlige ”Rottefængere”.

Da i 1878 den sidste af de Als bøndergaarde, der blev flyttet ud, stod for nedbrydning, nemlig Peter Westphaels gaard, matr. nr. 6, skulle lejligheden til et rigtigt rottemord udnyttes.

Man gravede tidligt foraar, da grundvandet stod højt, en dyb grav omkring hele garden paa dennes toft.

Udgravningen fyldtes straks med vand, saa rotterne, naar de under husenes nedbrydning flygtede fra deres gamle bo, uhjælpeligt og redningsløst maatte drukne i grøften.

Tidligere oldermænd i Als, Niels Mikkelsen (Mikkel Niels), var dengang otte aar og husker endnu at fortælle om denne store druknedød for rotterne i Westphaels gaard.

De rotter, som ikke ville lide druknedøden, fangede mændene simpelthen med almindelige ”flynderprikkere”. Der blev gjort rent bord for udyrene for en gangs skyld.

I en kronik i Aalborg Stiftstidende 3. oktober 1960 skriver Chris Parø: Rotterne i Als.

For 250 aar siden led byen Als og dens opland af en gruopvækkende muse- og rotteplage. Dyrene dansede paa bordet, paa gulvet, paa gaderne – overalt. Og intet var der at stille op. Men noget maatte gøres, saa man udtog stævning imod dem. Den 19. august 1711 fandt ”Rotte – processen” sted.

Rotter og mus i moderat mængde fandtes overalt paa landet, og man fandt det fuldstændig i sin orden, at musene fandt vej til fadebur og spisekamre, og at rotterne om natten tumlede paa lofterne.

Tidens sorte rotter, der senere skulle blive fortrængt af den brune. Men i Als vadede man efterhaanden i rotter og mus; der sultne og graadige aad alt, hvad de kunne komme over af spiseligt. At skadedyrene aad alt, hvad de kunne finde paa lo og i lade samt i forraadskamre var slem, men rent uhyggeligt blev det, da dyrene afgnavede kornet paa markerne og græsset paa engene, saa man bogstavelig talt intet havde at give de sultne kreaturer, der i stalde og paa marker heller ikke kunne være sikre for de glubske sorte rotter. Dyrene underminerede jorden, saa folk kunne komme ud for, at den skred sammen under dem, og at de faldt i til brystet.

Det siger sig selv, at man forsøgte alt muligt for at blive sig gnaverne kvit, men man stod saa at sige magtesløse i kampen mod skadedyrene. Slaa dem ihjel enkeltvis, kunne man ikke overkomme.

Lagde man gift ud for dem, var det ofte af en art, rotterne guffede i sig med største velbehag uden at komme noget til, og skulle det endelig lykkes for en bonde at blive af med sine skadedyr, gik de jo blot til nærmeste nabo, hvorfra de snart igen vendte tilbage.

Efterhaanden stod det bønderne i Als klart at deres kamp mod rotterne, var en kamp paa liv og død om det, der var tilbage af spiseligt i landsbyen, og det var efterhaanden ikke meget. Musene syntes mere tilbageholdne end de fede og frække rotter, der nu paa gaardene krøb frem for at deltage i familiens maaltider. Det var rent uhyggeligt og bymændene i Als samledes derfor med oldermanden for at raadslaa om, hvilke forholdsregler der burde tages mod udyrenes hærgen.